నా తి చ రా మి

శ్రీమతి కె. వి. యస్. అచ్యుతవల్లి

"జయా!" భూమ్యాకాశాలు దద్దరిల్లేటట్లు ఒక్క గావు కేకవేశాడు ప్రసాదరావు. ఒకజడ అల్లుకుని వీపుమీదకు జారవేసి రెండోజడ ముందుకు వేసుకొని రిబ్బను బిగిస్తున్న 'జయప్రద' ఒక్కసారి ఉలిక్కిపడింది. అన్నయ్య అంతలా ఎందుకు అరిచాడో బోధపడక మెట్లవైపు వచ్చి క్రింది హాలు లోకి చూసింది. ప్రసాదరావు చేతులు వెనక్కి విరిచిపెట్టుకుని హాలులో విసురుగా పచార్లు చేస్తున్నాడు. 'జయప్రద' తన రూమ్‌లోకెళ్లి తీరికగా బుక్స్ బాగ్‌లో పెట్టుకుని 'వాచీ' తిన్నగా తిరుగుతోందో లేదో చూసుకుని అద్దానికి తుది వీడ్కోలిచ్చి మెట్లు దిగి హాలులో కొచ్చి నిలబడింది.

"నువ్వింక కాలేజీకి వెళ్లనవసరంలేదు జయా! పైకి వెళ్లి పుస్తకాలు పెట్టేసిరా! ఒక్క క్షణం నీతో మాట్లాడాలి. నాకు ఆఫీసు'టైం' అయిపోతోంది. గమ్మునరా!" అన్నాడు ఆజ్ఞగా. అన్నయ్య అధికారస్వరానికి విస్తుపోతూ అలానే సోఫాలో కూర్చుండిపోయింది జయ.

"బోర్నవిటా కలిపి తెమ్మంటారా? భోజనం చేస్తారా బాబూ!" అని అడిగింది వంటామె.

"ఇప్పుడేం వొద్దు నాకు" అని మళ్లీ పచారుచేయ నారంభించాడు. జయ అక్కడ కూర్చున్నదనే సంగతి విస్మరించినట్లుగా ప్రసాదరావు.

"కాలేజీకి వెళ్లక్కరలే దన్నావేం అన్నాయ్? స్టూడెంట్స్ దేనికయినా "స్ట్రయిక్ చేస్తున్నారా?" అంది శాంతంగా జయప్రద.

"ఏం నేరనట్టు మాట్లాడతావేం? ఈ దొంగపిల్లి వేషాలు ఎప్పట్నించీ మొదలెట్టావ్! నిన్ను ఇవ్వాళ 'సస్పెండ్' చేశారుటగా ప్రిన్సిపాలుగారు? కాలేజీవంకన తిరువీధులు వేంచేయటానికి బయలుదేరావా పాపం?" అన్నాడు కోపంగా ప్రసాదరావు.

జయప్రదముఖం తడిసిన కాగితం పువ్వల్లే అయింది. అన్నయ్యకి ఎలా తెలిసిఉంటుంది ఈ సంగతి? ప్రిన్సిపాలుగారు చెప్పివుంటారా? అన్నయ్యకు ఆయనతో అంత "ఇంటిమెసీ" లేదే! ఇకపోతే సత్యవాణి. దానికి అన్నయ్యముందు మాట్లాడటానికే భయం. ఇంక ఎవరు చెప్పివుంటారు? అంత అవసరం ఎవరికి కలిగివుంటుంది? తల వంచుకుని ఆలోచించ సాగింది. జయ ఎదురుచెప్పలేకుండా తల వంచుకోవటం చూసి ప్రసాదరావుకి జాలేసింది.

"జయా! ఏదో బుద్ధిగా చదువుకుంటావుకదా! అని కాలేజీకి పంపిస్తే నువ్వు ఇలా "బాడ్‌నేం" తెచ్చుకుంటే ఎల్లాగ చెప్పు? ఇవ్వాళ మీ తెలుగులెక్చరర్ 'కె. డి. ఎస్.' సెంటర్లో కనబడి నిన్ను "సస్పెండ్" చేసిన సంగతి చెప్పాడు. అంతా ప్రసాదరావుగారి "సిస్టర్" ఇల్లాగా! అని చెప్పుకుంటూంటే నా తల వంగిపోదూ! నువ్వు నెమ్మదిగా చెప్తే వినిపించుకోవు. గట్టిగా అంటే నెత్తిమీది నీళ్లకుండ దింపేస్తావు." నెమ్మదిగా నచ్చచెప్పటం ప్రారంభించాడు ప్రసాదరావు. అన్నయ్య తగ్గడం గమనించి జయప్రద తలెత్తింది. ఆమెకు అన్నగారంటే భయమూ, చనువూ కూడా ఉన్నాయి.

"ఎవరు అన్నయ్యా నీకు చెప్తా? ఆ కే. డి. శాస్త్రేనా? వాడు ఉత్త "రోగ్" అనుకో. ఫోర్తు ఇయర్‌లో వాడి 'నెవ్యూ' ఒకడున్నాడు. రాంబాబు అని. వాడిమూలంగానే నేను ఇవ్వాళ "సస్పెండ్" అయ్యాను. అన్నాయ్! నీకు అంతా చెప్తాను. తప్పుంటే నన్నేమైనా చేయి! పడతాను" అని చరచరా లోపలికి వెళ్లి పాతిక నీలంకవర్లున్న ఒక ఫైలు తీసుకొచ్చి ప్రసాదరావు కిచ్చింది. అతను ఆశ్చర్యపోతూ చదవటం ప్రారంభించాడు. వారానికి ఒకటి చొప్పున ఆరునెల్లకు పైగా వ్రాసిన ఉత్తరాలు అవి! ఒక్కదాంట్లో కూడా జయ జవాబు ఇచ్చినట్లు లేదు. పోనీ జవాబులేనా ఇయ్యకూడదా! రాంబాబు అనే అతను ప్రాధేయపడుతున్నట్లు వ్రాసిఉన్నాయ్! ఒకఉత్తరంలో "కుంతీ విలాపం" పద్యాలు ఉదహరించాడు. ఇంకొకదాంట్లో,

"ప్రియ భామినీ!

నీకోసం, నీ పలుకుకోసం నా కన్నులు కాయలు కాచేలాగున ఎదురుచూస్తున్నాను. నీ కళ్లలోని తీక్ష్ణత నన్ను కాల్చివేస్తున్నది. కాస్త ప్రసన్నతగల చూపు అలవాటు చేసుకోకూడదా దేవీ?"

వేరొకటి,

"ఈ శుభోదయంలో నా పుష్పవాటికలో ఒక చిన్న కన్నె గులాబీ విరిసినది. దాని సోయగమునకు ఒక తేటి సాగలేక ఆగినది. ఆ గులాబీ ఆహ్వానించింది. తేటి సంతృప్తిచెంది మరలిపోయినది. విడిచిపోతున్న తేటిని తనలోని మాతృత్వపు నిండుతనాన్ని చూసుకొని ఆ గులాబీ మురిసినది." ఇలాగ కవిత్వ ధోరణిలో ఉన్నది. ప్రసాదరావు విరగబడి నవ్వాడు.

"ఇదేం వర్ణన జయా? గులాబీపువ్వునకు మాతృత్వము లేదు. సైంటిఫిక్‌గా చూస్తే కొమ్మలు అంటుకట్టాల్సిందే కాని కాయలు కాసి విత్తనాలు కావుకదా? విత్తనాలు తయారవని పువ్వులకు మాతృత్వమేమిటి నా బొంద?"

"అతను స్పెషల్ తెలుగులే అన్నయ్యా ?" అంది జయ.

"సెర్టన్లీ! అదే అనుకున్నానులే! ఊc. ఇదా సంగతి! దీనికి ప్రతీకారం నువ్వెలా చేశావో చెప్పు. సరదాగా వింటాను."

"చెప్తాలే అన్నాయ్. కాని ఇలా పూర్తవుతుందన్న కథ పూర్తికాలేదు. ఎదురు తిరిగింది. దానికి నువ్వుకూడా నాకు సహాయంచేసిపెట్టాలి."

"తప్పకుండా చేస్తాను. ముందు నువ్వు నీ ప్రతీకారం ఎల్లా చేశావో చెప్పు మరి !"

జయప్రదకి సిగ్గువేసింది.

"నేను చెప్పలేను అన్నయ్యా ! సాయంత్రం సత్యవాణిచేత చెప్పిస్తాను. ఏం ?" అంది ముద్దుగా.

2

"మొన్న ఆదివారం. 'ఫ్రమ్ హియర్ టు ఎటర్నిటీ' మార్నింగ్ షోకి వెళ్లాం నేనూ మీ జయాను. మేం వెళ్లే సరికి హైక్లాసు టిక్కట్లు అయిపోయాయ్ అన్నారు. మేము మామూలుక్లాసుల్లో కూర్చోలేమన్నసంగతి మీకు తెలుసు కదూ ? ఎల్లాగా అని ఆలోచిస్తుంటే లోపలకు వెళ్లబోతున్న రాంబాబుముఠా కనపడ్డారు. జయకో "ఐడియా" తట్టింది కాబోలు వెంటనే నాతో,

"ఒసే ! మన హీరో వచ్చినట్టున్నాడు. అతన్నో ఆట ఆడించనా ?" అంది.

"వద్దే ! ఎటొచ్చీ ఎటు పోతుందో ! అన్నప్పుడల్లా కలిసి వస్తుందా ?" అన్నాను.

"ఏం పెసిమిస్టువే మా తల్లీ !" అంది హేళనగా. నేను వెనక్కి తీస్తున్నా జయ విన్పించుకోకుండా రాంబాబు దగ్గర కెళ్లి "చూడు మిస్టర్ ? మీరు టిక్కట్లు తీసుకోటం అయిందా ?" అన్నది. రాంబాబు జయ తనతో మాట్లాడటం నమ్మలేనన్నట్లు నిలువుగుడ్లేసి చూడటం మొదలెట్టాడు. నేను అన్నాను.

"చూడు. మాకు టిక్కట్లు దొరకలేదు. అంచేత మీ ఫ్రెండ్సులో ఇద్దరి టిక్కట్లు మాకు ఇప్పిస్తే మేము కూడా మీతోపాటు పిక్చరు చూసిపోతాం" వెంటనే వాళ్లల్లో వాళ్లు గొడవచేసుకోవటం మొదలెట్టారు. ఏమంటే మేము వాళ్లని పలకరించటమే కాకుండా వాళ్లతోపాటు సినిమా కూడా చూస్తామనేసరికి వాళ్లు నిజంగా "ఎటర్నిటీ" కి వెళ్తొన్నట్లే భావించి అలాంటి సదవకాశాన్ని జారవిడుచుకోవటం ఎవళ్లకి వాళ్లే ఒప్పుకోక వాళ్లల్లోవాళ్లు కుమ్ముకోవటం ప్రారంభించారు. జయ పూరుకోలేదు.

"ఏమంటావ్ మిస్టర్ ? అనవసరంగా గొడవలు చేసుకోవటం నా కిష్టంలేదు. మీ కిష్టం లేకపోతే మేం వెళ్లిపోతాంలెండి" అన్నది. రాంబాబు ఎల్లానో చచ్చి చెడి ఇద్దర్ని ఒప్పించి మాకు టిక్కెట్లు ఇప్పించాడు. జయ పర్సు తీసేలోగా తనే దర్జాకి అభినయంపట్టి వాళ్లకి డబ్బిచ్చేశాడు.

ఇంక హాలులో. మాకు ఎప్పుడూలేని అలవాట్లు అన్నీ తెచ్చుకున్నాం. నాలుగుసార్లు కాఫీలు, రెండుసార్లు కూల్ డ్రింకులూ, అరడజనేసి కీళ్లీలు, ప్యారీ స్వీట్స్ తీసుకున్నాం. అన్నింటికీ వాళ్లల్లో వాళ్లు వంతులేసుకుంటూ మమ్మల్ని మేపారు."

"ఉద్ధరించారన్నమాట వాళ్లని. సిగరెట్లుకూడా కాల్చలేక పోయారుటర్రా ?" అన్నాడు ప్రసాదరావు.

"ఆ ప్లాను వేసిందండోయ్ మీ జయ ! అవి కూడా రాబట్టుకుందామే వాణీ ! పోనీ కారు డ్రైవరుకేనా ఇవ్వచ్చు !" అంది. నేనే బొత్తుగా బావుండదని వద్దన్నాను. మిట్ట మధ్యాహ్నం పన్నెండున్నరదాకా రాంబాబూ, అండ్ పార్టీ" యొక్క బ్రహ్మాండమైన 'ఎస్కార్టు' తో మేము "ఫ్రమ్ హియర్ టు ఎటర్నిటీ" పిక్చరు ఎంజాయ్‌చేసి ఇళ్లకు వచ్చేశాం.

నిన్న ఏం జరిగిందంటే మేము గరల్స్ రూంలోంచి క్లాసుకి వెళ్లబోతుంటే ఆ రాంబాబుగాడు—

"నిన్న సినిమాలో అయిన ఖర్చులో అయిదు రూపాయలు నన్నిచ్చుకో మంటున్నారు మావాళ్లు. నా చేతిలో చిల్లికానీ లేదు. ఆ అయిదు రూపాయిలూ మీరిస్తే నాకు మనియార్డరు రాగానే మళ్లీ ఇచ్చేస్తాను" అన్నాడు.

"మా దగ్గర ఇప్పు డేం డబ్బుల్లేవు" అన్నాను.

మీ జయ "మీతోపాటు సినిమా చూసినందుకు మీరు సంతోషంకొద్దీ చేసుకున్న ఖర్చు మేము ఇవ్వడ మేమిటి ?" అంది.

"అప్పేకదా ఇమ్మన్నదీ ?" అన్నాడు.

"అప్పూలేదు. సప్పూలేదు. మనిషిని నిలబెట్టి మాట్లాడుదామనీ. వెధవ్వేషాలు. అవతలికి నడు !" అంది జయ దురుసుగా.

"ఏదో మీ కిష్టంవచ్చినట్టు అనుకోవచ్చును. కాని మర్యాదగా అయిదు రూపాయలూ వాళ్ల మొహాన్న పారేస్తే మంచిది. లేకపోతే మనిద్దరిపేర్లూ గోడ కెక్కించేస్తారు వెధవలు" అన్నాడు. తనేదో మహా మర్యాదరామన్నలా పోజు పెట్టి.

"వ్రాస్తే వ్రాయనీయి ! నాకేమిటి మధ్యని ?" అంది విసురుగా జయ. ఆ సమయానికి 'కె. డి. ఎస్.' గారు కాంటీన్ నుంచి 'స్టాఫ్ రూం' లో కెళ్లబోతూ వీళ్లని చూస్తూ ఆగిపోయాడు. అది గమనించాడు రాంబాబు.

"అయితే నీకు సాయంత్రం ఒక షిఫాన్ చీర, పసుపు కుంకుమా, అరటిపళ్లూ పంపించనేమిటి ? మా అత్తయ్య చేత ?" నెమ్మదిగా పరిహాసంగా అన్నాడు. జయకు అరికాలు మంట నెత్తికెక్కింది. అతని దవడమీద ఒక లెంపకాయ ఇచ్చుకుని గరల్స్‌రూంలోకి వెళ్లిపోయింది. రాంబాబు రిపోర్టుమీద శాస్త్రిగారు సపోర్టుచేయగా మీ జయని ఇవ్వాళ 'సస్పెండ్' చేశారు." అంది సత్యవాణి. ప్రసాదరావు చెల్లెలి ఆకతాయితనానికి నవ్వుకుని—

"అయితే ఇప్పుడేం చేద్దాము జయా ? వాడు వ్రాసిన లెటర్సు ప్రిన్సిపాల్‌కి చూపెడదామా ?" అన్నాడు.

"అది కాదండీ. రాంబాబు చర్య సమర్థనీయమే. అతని మీద కసి జయఎప్పుడో తీర్చుకుంది. పైగా అతను మాతోటి కుర్రవాడే కనుక సరదాకి అల్లాగ ప్రవర్తించాడు. అతన్ని వొదిలేయచ్చును. ఈ కె. డి. శాస్త్రి ఉన్నాడు చూశారూ ? వీడు అనవసరంగా ఆడపిల్లలమీద లేనిపోని 'శ్కాండల్సు' ప్రచారంచేస్తున్నాడు. వాడి జలుబు వొదిలిస్తేకాని కాలేజీలో ఆడపిల్లల మనుగడ దుర్భరమైపోతోంది" అంది సత్యవాణి.

"నిజమేనా జయా ?" అన్నాడు ప్రసాదరావు.

"నిజమే అన్నాయ్ ? నావల్ల కాలేజీ పాడయిపోతూందని వాడి భార్యతో చెప్పాట్ట ! ఆమె వెళ్లి వాళ్ల ఇంటివారి అమ్మాయితో చెప్పిందిట ! అది గాలిలో తేలి నాదాకా వచ్చింది. ఈయనతో కాలేజీలో అందరూ వెళ్లి ఎల్లాగయినా జయప్రదని "డిబారు" చేయిస్తేకాని మా చదువులు సాగటం లేదు. అని మొరపెట్టారుట. చూడుమరి !" అంది రుద్ధ కంఠంతో జయప్రద.

"అయితే ఏం చేయడం ? ఆయనమీద రిపోర్టు ఇవ్వటం ఎల్లాగ మరి ?" అన్నాడు ప్రసాదరావు.

"అబ్బే ! అదేం కుదరదండీ ! క్లాసుల్లో 'స్ట్రిక్ట్' గా ఉన్నట్లు నటిస్తాడు. దొంగముండాకొడుకు !" అంది సత్యవాణి.

"మనమే ఎల్లానో పట్టివ్వాలి అన్నాయ్ !" అంది జయ. ఆలోచనతో ఆమె కళ్లు తళుక్ మన్నాయ్ !

3

సాయంకాలం కాలేజీనించి ఇంటికి వచ్చి సంధ్య వారుస్తూండగా "మీకోసరం ఎవరో వచ్చి కూర్చున్నారు ! చప్పున తెమల్చండి !" అన్నది. దయానిధిశాస్త్రిభార్య లలితాంబ ! కె. డి. శాస్త్రి ఎవరా అని ఆలోచిస్తూ బయటికి వచ్చి "నమస్కారం" అన్న ప్రసాదరావుని ప్రశ్నార్థకంగా చూసి "దయచేయండి" అని కుర్చీ చూపించాడు.

"నన్ను ప్రసాదరావు అంటారండి. మా చెల్లెలు జయప్రద కాలేజీలో "థర్డు ఇయర్" చదువుతూందిలెండి. ఆమె మార్చికి "భాషాప్రవీణ" కు 'అపియర్' అవుదా మనుకుంటున్నది. మీరు బాగా చెప్పగలరని 'ప్రిన్సిపాల్' చెప్పారుట. అంచేత మీరు దయయుంచి మా చెల్లెలికి "ట్యూషన్" చెప్పాలి !" అన్నాడు ప్రసాదరావు వినయంగా. కె. డి. ఎస్. నిర్ఘాంత పోయాడు. ఒక్కసారి జంధ్యాలు సవరించుకున్నాడు.

"జయా ! జయా !! ఆ సైకిలువాలీ ! ఆ పిల్ల శాంస్క్రీట్ చదువుతుందీ !" అనేశాడు అప్రయత్నంగా.

ప్రసాదరావు చిన్నగా నవ్వాడు.

"దాన్ని చూస్తే అందరికీ అలాంటి అనుమానమే కలుగుతుందిలెండి. కాని చాలా మంచిపిల్ల. మా నాన్నగారు దాని చిన్నతనమంతా ఉత్తరాదిని ఉద్యోగంలో ఉండేవారు. అంచేత దానికి అటువెంపు అమ్మాయిల విచ్చలవిడితనం అలవాటు అయిపోయింది. దాన్ని పరిపూర్ణమైన భారతీయ వనితగా తీర్చిదిద్దాలని నా ఆశయం. దానికి సంస్కృతభాషాభ్యాసము అవసరమని నా భావన !" అన్నాడు. మిసెస్ కె. డి. ఎస్. 'లలితాంబ' పాలూ, పళ్లూ తెచ్చి మేజాబల్లమీ దుంచిది.

"కాఫీ, టీ మొదలగు పానీయాలు తామస ప్రవృత్తిని ప్రకోపింపజేస్తాయని నేను పాలే తీసుకుంటాను. అదిన్నీ శ్రేష్ఠమైన గోక్షీరమైతేనే !" అన్నాడు దయానిధిశాస్త్రి ఒక పాలగ్లాసు ప్రసాదరావు వెంపు తోస్తూను.

"అది నిజమే ! ఆధ్యాత్మికంగా ఉన్నతులైన మన భారతదేశపు ప్రజలు, కాఫీలు, ఫేషన్లు పెచ్చుపెరగటంతో విషయవాంఛలకి బానిసలైపోతున్నారు. ఈ పరిస్థితిలో ఇప్పటి నాగరికతమీద విప్లవం వస్తేకాని మనం బాగుపడము" అన్నాడు ప్రసాదరావు.

"ఏం విప్లవము వస్తుందో ఉద్ధరి ! ఈయన చూడక పోతే సినిమాకు తీసుక పొమ్మన్నా తీసుకెళ్లరు కదా ! సాటి వారు "టింగురంగా" అంటూ కాలం గడుపుతూంటే నేను ఈయన ఆచారాలలో మస్సై మంటకలిసిపోవాల్సి వస్తోంది. అన్నయ్యగారూ !" అనేసింది లలితాంబ.

ఆమెకేసి పరీక్షగా చూశాడు ప్రసాదరావు. లలితాంబ ఇరవయి ఏళ్ల స్త్రీ ! పచ్చటి పూలతో టర్నింగుబోర్డరు ఉన్న ఎర్రటి కాశ్మీరపు సిల్కుచీర కచ్చపోసి కట్టుకుంది. చేతికందని మెలికలుతిరిగే జుట్టు బిగించి జడ అల్లి గుండ్ర సిగ చుట్టుకుంది. కాళ్లకి గొళ్లెపుగొలుసులు. మెడలో నల్ల పూసల తావళం. ఏమిటో, ఆ సింగారం ఆమెకు ఎబ్బెట్టుగా ఉండటంతో ప్రసాదరావుకి కె. డి. ఎస్. చాదస్తం అర్థమయి పోయింది. ప్రొద్దున్న ఏడు మొదలు ఎనిమిదిన్నరదాకా జయప్రద ఇంటివద్ద, కె. డి. ఎస్. సంస్కృతం నేర్పడానికి 'ట్రైం ఫిక్స్' కాబడింది. రామోదంతం మొదలుపెట్టి వరసగా చదువుకుపోతూ కుమార సంభవం, కాదంబరిలో మహాశ్వేత వృత్తాంతము, మధ్యమ సిద్ధాంతకౌముది పూర్తిచేశారు. ఇంక కోర్సులో మిగిలిఉన్నది అభిజ్ఞాన శాకుంతలము. అది పరీక్షల ముందు చదువుకోవచ్చును అంది జయప్రద. అంచేత విక్రమోర్వశీయము, మృచ్ఛకటికమ్, ప్రియదర్శిక, నాగానందం చదివింది. ఆమె గురువుగారివద్ద శ్రద్ధగా కావ్య నాటకాలలోని నవరసాల్ని ఆకళింపుచేసుకుంటున్నది. "ఆమె చిన్నతనం ఉత్తరాదిన గడిపింది" అన్న సంగతి దయానిధిశాస్త్రి గుర్తుంచుకుని శరీరాన్ని అదుపులోపెట్టుకునే ఆమెకు కావ్య నాటకాలలోని భావాలను విపులీకరించేవాడు.

లలితాంబ మడికట్టుకొని వంట చేస్తుంది. పెళ్లయిన కొత్తలో ఆమె భర్త కాలేజీలో తెలుగులెక్చరర్ అని వింటంతో ఆమె మురిసిపోయింది. ఆ మురిపెంలో భర్త

దగ్గర తనకు కాలేజీలో జాయినవుదామన్న కోర్కె ఉందని తెలిపింది. ఆమె స్కూల్ ఫయినల్ ప్యాసయి వుందన్నసంగతి పాపం శాస్త్రికి తెలియదు. అతని ఒళ్ళు జల్లుమంది. తన భార్యా! కాలేజీ గర్ల్ అవడమా? అమ్మయ్యో! ఇంకేమన్నా ఉందీ! అప్పట్నించీ అతను పనిగట్టుకుని లలితాంబతో రోజూ కాలేజీ అమ్మాయిల బేడ్ కారెక్టర్సునిగురించి వర్ణించి చెప్పేవాడు. లలిత అనే పేరు మృదువుగా ఉందని భయమేసి లలితాంబ అని మార్చేశాడుకూడా. అలా చెప్పుకోవటంలో ఒకరోజు జయప్రదపేరు కూడా జారేశాడు. అది జయ దాకా వెళ్లింది. ఆమె తాచల్లే లేచి కసిపెట్టుకు కూర్చుంది. జయప్రద చిత్రంగానే ఉండేది. రోజుకో కాస్ట్యూమ్ ధరించేది. ఎండగా ఉన్నప్పుడు గాగుల్స్ వేసుకునేది. కారు అన్నయ్య తీసుకెళ్లినప్పుడు సైకిలు ఉపయోగించేది. 'డిబేటు' ల్లో పాల్గొనేది. ఆమె ఎన్. సి. సి. డ్రస్‌లో నడుస్తూంటే కె. డి. ఎస్. కళ్లప్పగించి చూసేవాడు. జయప్రదకు ఏది చెప్పినా ఇట్టే గ్రహించే అసాధారణగ్రహణ శక్తి ఉన్నది. ఆమెకు ప్రిన్సిపాల్ కూతురూ క్లాసుమేటూ అయిన సత్యవాణి ప్రాణమిత్రురాలు!

4

ఆరోజు జయప్రద పుట్టినరోజు! తెల్లవారకుండానే ప్రసాదరావు జయప్రదకు తా నివ్వాళ పార్టీ ఏర్పాటుచేశాననీ అందర్నీ పిలుచుకొమ్మనీ చెప్పాడు. జయ లేచి తలంటుకొని "బ్రేక్‌ఫాస్టు" పూర్తికానిచ్చి సత్యవాణికి ఫోను చేసింది.

"ఇవ్వాళ నా బర్తుడే! కాస్త మాగురువుగారిని ఇన్వయిట్ చేయాలి. వేగం తయారయి రావే!" అంది.

"ఓ! తప్పకుండా వస్తున్నాను" అంది సత్యవాణి. డ్రస్సింగ్ టేబుల్‌వద్ద కూర్చుంది జయ. మామూలుగా రెండు జడలు వేసుకుని మళ్లీ నచ్చక విప్పేసింది. జుట్టు ఆరు పాయలుగా వేరుచేసి దువ్వెనతో మెలిపెట్టి పైన హెయిర్‌క్లిప్పులు పెట్టి బిగించింది. భుజంమీదికి ఆరు పాయలూ ఆరు త్రాళ్లల్లా వ్రేలాడుతున్నాయ్! తెల్లగా పొడుగ్గా ఉన్న మెడలో ఒంటి వరస ముత్యాలహారం! ఒక చేతికి మూడేసి వరసల తెల్లరాళ్లు పొదగబడిన బ్రేస్‌లెట్. రెండోచేతికి ఆరు బంగారు డైమన్‌కటింగ్ గాజులు. ఒంటి వంపుల్ని వ్యక్తంచేసేటట్లున్న పచ్చని పట్టుచారలున్న తెల్లటి జార్జెట్ కమీజు! లేత ఆకుపచ్చ సాటిన్ సాల్వార్! చమ్కీ పని చేసిన చెప్పుల్సు!

"ఆహా! ఒమార్‌గారి ప్రేయసిలా తయారయ్యావే? మనం వెళ్తున్నది "మొఘల్ గార్డెన్సులో" విహారాని కనుకుంటున్నావేమిటె? దయానిధిశాస్త్రుల్లవా రింటికి "తన జన్మదినోత్సవ సందర్భే ఆహ్వాన నిమిత్తం" అని మరచినావా? బేలయైన బాలా?" అంది సత్యవాణి.

"ఏం బాగులేదా సత్యా?" అంది జయ.

"బాగులేకేం? నాకు బాగానే ఉంది. రోడ్డమ్మట వెళ్తుంటే స్టూడెంట్లక్కూడా నయనానందంగానే ఉంటుంది. కాని పవిత్రమైన గృహస్థాశ్రమము నిర్వహిస్తున్న గురువుగారి సన్నిధిని ఈ వేషభాషలు ఎంతమాత్రము "ఇంప్రెస్" చేయజాలవని నొక్కి వక్కాణించుచుంటిని. ఏమనుకోకు జయా!"

"అయితే ఎల్లా తయారవమంటావు చెప్పు! కొప్పెట్టుకొని, కొప్పులో తంగేడుపూలెట్టుకుని తట్ట నెత్తిన పెట్టుకుని నల్లటి చీర మరాటీ స్టయిల్‌లో కడ్తే బాగుంటుందా?" అంది జయ జుట్టుపాయలు విప్పేస్తూ.

"అంతమాట నే ననలేను కాని, మనవూళ్లో సంపన్నలైన కన్యలవేషం ధరిస్తే చాలు అనుకొంటున్నాను" అన్నది సత్య. ఈసారి జయప్రద వొదులుగా వాలుజడ వేసుకొని జాజిపూలమాల పెట్టుకుంది. ముదురు ఆకుపచ్చని పట్టు పరికిణీమీద లేత నీలి జార్జెటువోణి వేసుకుని మిరపపండురంగు చోళీ తెల్లనిమెడని ముద్దుపెడుతుండగా కళ్లనిండుగా కాటుక పెట్టుకుని చిన్న నొక్కు ఉన్న గడ్డంమీద అగరుచుక్క పెట్టింది. చెవులకి రాళ్ల జుంకీలు, ముత్యాల మాటీలు (చంపస్వరములు) నుదుట ఆండాళ్లుబొట్టు (పైన దోసగింజలా క్రింద గుండ్రని చుక్క) ధరించి,

"సత్యా!" అంది ఆలోచనగా.

"అనుసరామి!" అంది సత్య.

"ఏమిటేవ్ సంస్కృతంలో మాట్లాడేస్తున్నావ్?" అంది జయ.

"సూదితోటే దారమూనూ. జయా! నీ కోర్సు ఎంతవరకూ అయిందే?"

"అవుతోంది. అవుతోంది. కాని లొంగుబాటుకు రావటం లేదే గురుడు!"

"నీలోనే ఉందిలే అంటాను. బొత్తుగా ఫాషన్ షోలో మోడల్‌లా తయారవుతావు! దాంతో గాభరాపడి పోతున్నాడు. కాస్త మన సాంప్రదాయంప్రకారం నువ్వు తయారయితే ఈపాటికే నిన్ను . . . . . . "

"చాల్లే! చాల్లే! ఓవర్ డోస్ అయిపోతోంది." ఇద్దరూ గురువుగారింటికి వెళ్లారు. వరండాలో కూర్చుని చదువుకుంటున్న రాంబాబు వీళ్లను చూడగానే తేలు కుట్టినట్లు ఒక్క గెంతు గెంతి వంటింట్లో పనిలో ఉన్న లలితాంబముందు వ్రాలాడు.

"అత్తా! నేను నిమిత్తమాత్రుణ్ణి. అంతా మామయ్యదేస్మా! నన్ను క్షమించి రక్షించు అత్తా!" అన్నాడు.

"ఏమిటయ్యా అసలు సంగతి!"

అదే అత్తా! అదే! అదంటే ఆ అమ్మాయి, నన్ను కొట్టేసిన అమ్మాయి, మనింట్లోకి వస్తోంది. వచ్చేసింది!

అయ్యో బాబోయ్ ! "అత్తా ! నాదేం తప్పులేదు. నన్ను రక్షించు. ఈ దీనుణ్ణి కనికరించు !"

"పూ సోదిపెట్టకు ! నన్నవతలకి వెళ్ళనీ మరి !" అంది లలితాంబ నవ్వుకొని.

"అమ్మగారూ ?" అని పిలిచింది సత్యవాణి.

"ఎవరితాలూకూ ?" అడిగింది లలితాంబ.

"మీతాలూకే ! మీవారి శిష్యురాలు ఈ అమ్మాయి. ఇవ్వాళ పుట్టినరోజట. మీతో చెప్దామని వచ్చింది" అంది సత్యవాణి.

"కాలేజీ పిల్లే అన్నమాట."

"అవును. మీవారిదగ్గర సంస్కృతం ట్యూషను చెప్పించుకుంటోంది."

"మీ చెల్లెలికా పుట్టినరోజు ?"

"నాకు నేనే అక్కనీ, చెల్లినీ. నాదేనండి పుట్టిన రోజు" అంది జయప్రద.

"మీ గురువుగారు దేవతార్చనలో ఉన్నారమ్మాయ్ !" లోపల్నించి దయానిధిశాస్త్రి కంచుకంఠం.

"గాతుం యజ్ఞాయ, గాతుం యజ్ఞపతయే దైవీ స్వస్తిరస్తునః"—రాగవరుసలో వినపడింది.

"అయిపోవచ్చింది కదా ! చెప్పేసే వెళ్తాములెండి" అంది జయ. లలితాంబ 'ఒకమూల తనూ వాళ్ళల్లా ఉండాల్సినదాన్నే కదా అనే చింత మనస్సుని వేధిస్తున్నా'—

"ఔరా ! ఎంత బరితెగిపోయారూ ? పద్దెనిమిదేళ్ళొచ్చి నలుగురేసి పిల్లల తల్లుల్లా ఉండి ఇంకా మా పుట్టినరోజు మా పుట్టినరోజు అంటూ మగాళ్ళని కూడా పిలవటానికి తయారయ్యారు. వీళ్ళకి సిగ్గూ ఎగ్గూ అన్నది ఉంటుందా? అన్నట్లుగా ముక్కుమీద వేలుంచుకొంది. జయ, సత్య ఆమెని పరిశీలిస్తూ నిలబడ్డారు. దయానిధిశాస్త్రుల్లవారు ఒక అంగవస్త్రం చుట్టుకొని ఒక అంగవస్త్రం భుజంమీదుంచుకొని చెవులో నందివర్ధనంపువ్వు, నుదుట విభూతి రేకలమధ్య కుంకుమ బొట్టుతో ఇవతలికి వచ్చారు.

"ఏమిటి విశేషం ?" అన్నారు.

"ఇవ్వాళ నా బర్తుడే. అన్నయ్య పార్టీ ఏర్పాటు చేశాడు. మీరు, మీ మిసెసు తప్పక రావాలి సాయంత్రం" అంది జయ.

"ఇప్పుడే గట్టిగా చెప్పమ్మాయ్ ! లేకపోతే ఆయన నన్ను ఎక్కడకూ తీసుకుపోరు" అనేసింది లలితాంబ. భార్యకేసి ఎర్రగా, గుర్రుగా చూశాడు శాస్త్రి.

" ఏం ? " అలా చూస్తారేం ? ఉన్నమాటంటే ఉలుకెక్కువట పాపం ! "లలితాంబ సాగదీసుకుంటూ లోపలికెళ్ళిపోయింది. సాటిస్త్రీ అసహాయతకి ఆరాటపడింది జయ అమృతహృదయం !

"తప్పక తీసుకరండి మాష్టారూ ! ఈ రోజుల్లో కూడా వెలుగు చూపించకపోతే ఎల్లాగా ?" అనేసింది జయ.

"అది తిన్నగా ఉండే రకం కాదు జయా ! మీలాంటి వాళ్ళమధ్య తిరిగిందంటే మీ ఫాషన్సు చేసుకోవటం మొదలెడుతుంది. అది నాకు నచ్చదు. వాళ్ళక్కయ్యల్లో ఒకర్తి "విడో మారేజ్ చేసుకుంది. ఇంకొకర్తి క్లబ్బు లేడీ. ఇంకో ఆవిడ సోషలు వర్కరు. ఇలాంటి వంశంలోదని నాకు తెలియక పెళ్ళాడాను. నా జాగ్రత్తలో నే నుండకపోతే ఎల్లాగ?" అన్నాడు.

"వెరీ సారీ ! మీ పెర్సనల్ మాటర్సులో కలుగజేసుకున్నాం. ఏం బాధపడకండి మాష్టారూ !" అంది జయ అనునయంగా.

"నో ! నో ! నేను బాధపడటం అనేది ఎప్పుడో మర్చిపోయా జయా !" అన్నాడు. జయకళ్ళల్లోకి ఆవేదనగా చూస్తూ.

దార్లో "ఏమేవ్ మాష్టారు దార్లో పడ్డట్టున్నారు. రాంబాబు గతేంకాను ?" అంది సత్య.

"నోర్మూసుకోవే ! ఇద్దరిగతీ చూస్తాను" అంది జయ.

ఇక్కడ కొంచెం దయానిధిశాస్త్రిని గురించి చెప్తే ఫరవాలేదు అనుకుంటాను. అతను పూర్వాచారపరాయణుడు. త్రికాలాలు సంధ్య వారుస్తాడు. కాలేజీలో అతనికి ప్రవరాఖ్యుడు అనే బిరుదు ఉన్నది. బెనారస్ హిందూ యూనివర్శిటీలో శాంస్క్రీట్ ఎం. ఎ. ప్యాసయినాడు. ఉభయ భాషాప్రవీణ కూడా ప్యాసయినాడు. వేదాంతము, తర్కము, అతని అభిమానపు సబ్జెక్ట్సు. ఇప్పుడు జయ కోసమని అతను కావ్యనాటకాలన్నీ తిరగేయటం ప్రారంభించాడు.

జయ "మాష్టారూ ? కేవలం పరీక్షచదువు చదివితే ఏం లాభమండీ ? కాదంబరిలో మూడు ఛాప్టర్సూ, కుమారసంభవములో నాలుగు కాంటోస్ చదువుకుని మీరు చెప్పిన క్వశ్చ న్సాన్సర్సు బట్టీవేసి అవి ముక్కున పెట్టుకుని పరీక్ష వ్రాసేసి భాషాప్రవీణ డిగ్రీ తెచ్చుకుంటే ఏం సాహిత్యమబ్బుతుందీ ? నాకు భాషలోని భావగాంభీర్యము, శబ్ద మాధుర్యము అర్థమయ్యేలాగున మీరు చెప్పాలి మాష్టారూ ?" మీ సంపూర్ణసహకారం లేనిదే నాకు సంస్కృతసాహిత్య సమగ్రపరిశీలన అలవడదు" అన్నది. నిమిషాని కొకవేషం ధరించే ఈ ఫాషన్‌బుల్‌గర్ల్ జయలో ఇంత సాహిత్యపిపాస కలగటం తనసన్నిధికోసం తపన అయివుంటుందని అభిప్రాయపడ్డాడు శాస్త్రి ! జయకూడా చాలా "సిన్సియర్" గా చదువుకునేది. ఆమె కాలేజీకి ఎలా వెళ్ళినా ట్యూషన్‌ముందర మాత్రం అచ్చమయిన తెలుగుబాలికలా వర్తించేది. జయ రోజూ ఏరోజు పాఠం ఆరోజు అన్నయ్య దగ్గరా, సత్యవాణి దగ్గరా చెప్పేది. వాళ్ళల్లోవాళ్ళు చమత్కరించుకుని నవ్వుకునేవారు. జనవరినెల గడచిపోయింది. గురువుగారూ, శిష్యురాలూ అభిజ్ఞానశాకుంతల నాటకము చదువుట

కుపక్రమించారు. జయ శకుంతల నాటకంమీద గట్టి నమ్మకము పెట్టుకొని ఉన్నది. "మాష్టారూ! ప్రొద్దుటిపూట ఆరింటికే వచ్చేయండి. ఎనిమిదిన్నరదాకా చదువుకోవచ్చు" అని చెప్పింది. ఇద్దరూ అభిజ్ఞానశాకుంతలములోని "భావ వైరుధ్యాన్ని" గూర్చి కాంట్రొవర్సీ వేసుకునేవారు.

5

హేమంతపు ఆఖరి ఉషోదయము! విరిసిన పారిజాతాలు ఒక్కొక్కటీ నేలమీద వ్రాలుతున్నాయ్. వాటి కాడల్లోని ఎరుపుదనం రేకుల్లోని తెల్లదనం కలిసి ముత్యాలూ, పగడాలులా కన్పట్టుతున్నాయ్. బాల్కనీమీద జయ, శాస్త్రిగారు కూర్చున్న పేముకుర్చీలమీదికి వంగిన పొన్న పూల రెమ్మచుట్టూ ఆ పూల సువాసనకు తేనెటీగలూ, తుమ్మెదలూ ముసురుతుంటే శాస్త్రిగారు నిర్లిప్తంగా చూస్తుండిపోయారు. జయ ఆరోజు లేత పసుపుపచ్చని జార్జెటు చీర, బ్లౌజు ధరించింది. మెడమీరికి జారిపోయే జుట్టు వదులుగా జారుముడివేసి రెండు ఆకులు ఉన్న ఎర్రని మందారపువ్వు తురుముకొంది. ద్వితీయాంకములో గ్రంథము నడుస్తోంది. జయ కనుకొలకుల్లోంచి దయానిధిశాస్త్రిని పరీక్షిస్తూ నెమ్మదిగా చదువ నారంభించింది.

"స్నిగ్ధం వీక్షిత మన్యతోపి నయనే,
య త్ప్రేరయన్త్యా తయా,
యాతం యచ్చ నితంబయో ర్గురుతయా
మందం విలాసా దివ,
మాగా ఇత్యుపరుద్ధయా యదపి సా,
సాసూయ ముక్తా సఖీ,
సర్వం తత్కిల మత్పరాయణ మహో,
కామీ స్వతాం పశ్యతి !"

అహో ! కామీ స్వతాం పశ్యతి !"

ఆశ్చర్యము ! కోరికలుగల పురుషుడు అంతయు తన నిమిత్తమని చూచుచున్నాడు !

దయానిధిశాస్త్రి భావము విడమర్చి చెప్పుచున్నాడు.

"శకుంతలకు అందముగా చూచుటయు, నెమ్మదిగా, సవిలాసముగా నడచుటయు స్వభావము. కాని దుష్యంతుడు అది అంతయు తనని గురించే అని భ్రమపడుచున్నాడు."

జయప్రద శాస్త్రిగారివంక నిర్నిమేషంగా చూస్తూండిపోయింది. కిటికీ వెనకావతల నైలాన్ కర్టెన్లు మనుష్యుల నీడలజాడలతో చిరుగాలికి రెపరెపలాడసాగాయ్. ఒక్కసారి జయహృదయం దడదడ లాడసాగింది. చేతులు వణకిపోగా ఆమె చేతిలోని పెన్ను దయానిధిశాస్త్రి పాదముదగ్గర జారిపోయినది. ఆమె పెన్నుకోసరము క్రిందికి వంగగా ఆమె పైట చలిగాలికి తపతప లాడుతూ ఆమె మోచేతిమడత మీదికి జారింది. దయానిధి కళ్లకి మెరుపు కొట్టినట్లయింది. ఆమె జయేనా ? కాదు కాదు. ముమ్మాటికీ కాదు. కణ్వాశ్రమంలోని శకుంతల ! దుష్యంతుణ్ణి కళ్లారా చూడాలని ఆకాంక్షిస్తూ చెలుల పరిహాసోక్తులకు బేజారయిపోయి ఉత్తరీయము పొదలోచిక్కుకున్న మిషతో ఆగిపోయిన శకుంతలే ఇక్కడ జయగా అవతరించి తనపాదార్చనకోసరం పెన్ను మిషతో వంగివుంది. సూర్యోదయమైనా ఇంకా చలి వదల్లేదు. ఆ చలిగాలిలోకూడా అతని చెంపలు చమర్చుతూండగా తటాలున లేచి జయ రెండుభుజాలు పట్టుకుని తనవెంపు త్రిప్పుకుని.

"జయా ! నీవు నిజంగా సుమబాలవే ! నా పాలిటి శకుంతలవి. నా హృదయరాణివి ?" గట్టిగా హృదయానికి హత్తుకో బోయాడు.

"స్టుపిట్ ! మా గొప్ప దక్షిణ నాయకుడివి బయల్దేరావు! మర్యాదస్థుడివి కదా అని చదువు చెప్పమంటే బిల్వాణీయం సాగిద్దా మనుకుంటున్నావా ? నువ్వింత నీచుడివి అని కానలేకపోయాను. ఇదేనా నీ మర్యాద ముసుగు ? ఇదా నీ ధర్మ ప్రతిష్ఠాపన !" ప్రసాదరావు హుంకరించాడు.

"మాస్టారూ ? నన్ను 'డిబారు'చేస్తేకాని కాలేజీ బాగుపడదు అన్నారుట. మీలాంటి బాధ్యతఉన్న పెద్ద మనుష్యులే మమ్మల్ని ఈ దృష్టితో చూస్తూంటే ఇంక కుర్రకారువాళ్లు అలా ప్రవర్తిస్తే తప్పేముంది చెప్పండి ! ఏదో కుర్రవాళ్లంకనుక సరదాకొద్దీ బాగా డ్రస్సయి కాలేజీ కొస్తే అదేనా 'యూనిఫారమ్' అంటూ మీరు చూసి ఆగలేక అత్యాచారాలు జరుపబోయి అవి సాగకపోతే అసభ్యప్రచారాలు చేయటం మొదలుపెట్టారా ? మీకు లొంగకపోతే మామీద అసూయపడటం తప్పుకదూ ! రేపట్నించీ నాకు మీరు కావ్యబోధన చేయక్కరలేదు. గుడ్‌బై !" అంది జయప్రద.

"ఏమిటయ్యా శాస్త్రుల్లూ ? మాదగ్గర అంత నెమ్మదిగా వుండేవాడివీ ? నువ్వు చెప్పిన మాటలన్నీ నిజమే అనుకుని నమ్మి పాపం నిష్కారణంగా జయను అవమానించాము. నీ బుద్ధిమంతతనం అంతా మా దగ్గరే అన్న మాట. అన్నీ చెప్పినవాడివి జయ ఒంటిగా కనపడేసరికి పెసరపప్పుజావలా తయారయినా వేమిటి ! "నాతిచరామి" అని అగ్నిసాక్షిగా ప్రతినపట్టి ఆర్నెల్లయినా తిరగలేదు మళ్లీ చూడపోతేను" అన్నారు. ప్రొద్దుటే "బ్రెక్‌ఫాస్టు" కి ప్రసాదరావు ఆహ్వానంమీద అక్కడికి వచ్చిన ప్రిన్సిపాలు 'సాగరు' గారు !!